

AUTOR: Katarzyna Mieleszko

TYTUŁ WARSZTATU: Nic co ludzkie... Ciało i cielesność w kulturze

CEL: Celem warsztatu jest zapoznanie uczestników z różnymi reprezentacjami ciała w sztuce. Poznamy kontekst zarówno ciała otoczonego kultem, jak i ciała w sferze tabu, wykluczonego, zdegradowanego, będącego obiektem represji i ograniczeń. Zajmiemy się także ciałem funkcjonującym w ramach społecznych norm i konwencji. Dyskusja na zadane tematy pomoże z kolei doskonalić język opisu dzieła sztuki z uwzględnieniem elementów analizy kompozycyjnej, interpretacji treści dzieła, rozpoznawania konwencji malarskich i motywów.

WIEK UCZESTNIKÓW: Młodzież w wieku 16 - 19 lat

LICZBA UCZESTNIKÓW: Maksymalnie 25 osób

MIEJSCE: Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Wystawy: „Co widać. Polska sztuka dzisiaj” (www.cowidac.artmuseum.pl/pl) oraz

„W niedalekiej przyszłości” (www.artmuseum.pl/pl/wystawy/w-niedalekiej-przyszlosci/1)

CZAS: 1h 30min - 2h

PRZEBIEG: Uczestnicy warsztatu będą mieli za zadanie przeprowadzić analizę dzieła malarskiego, w tym przypadku będą to prace:

Magdalena Moskwa, Bez tytułu, 2005

Julian Jakub Ziółkowski, „Bestiarium”

Możliwe są dwa warianty zadania: podział na dwie grupy, przy czym każda analizuje jedną pracę, lub wspólny namysł nad obiema pracami. Uczestnicy zastanawiają się nad podanymi zagadnieniami i tematami:

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Rodzaj kompozycji: otwarta, zamknięta, zwarta, luźna, dynamiczna, statyczna, diagonalna, horyzontalna, wertykalna, piramidalna, jedno- lub kilkufiguralna, wielofiguralna, symetryczna, asymetryczna, jedno- lub wieloplanowa. Perspektywa (linearna, powietrzna, boczna, ukośna, żabia, z lotu ptaka).
- Jaki gatunek reprezentuje obraz?
- Czy w obrazie budowane jest wrażenie głębi? Jeśli tak, to jakimi środkami?
- Czy kompozycja posiada dominantę?
- Jak układ kompozycyjny wiąże się z treścią obrazu?
- Kolorystyka: ciepła/zimna, szeroka/wąska gama barwna, barwy nasycone/złamane, akcenty kolorystyczne, obecność kontrastów barwnych, gama barwna zróżnicowana bądź ograniczona, obecność konturu, efekty fakturalne.
- Jakie kolory dominują? Jaki nastrój buduje kolorystyka kompozycji?
- Światłocień: światło naturalne lub sztuczne/ trudne do zidentyfikowania, światło rozproszone/punktowe, refleksy światła, kontrasty światłocieniowe, modelunek światłocieniowy (delikatny, silny, głęboki), kierunek padania światła.
- Ekspresja i szczególne środki wyrazu. Jakie emocje budzi obraz?
- Jak artysta postrzega ludzkie ciało? Czy jest kształtowane realistycznie? A może twórca posługuje się deformacją, groteską, wyolbrzymieniem pewnych cech?
- Z jakimi kierunkami w malarstwie/twórcami można zestawić dzieło? Spróbuj wskazać hipotetyczne inspiracje artysty i do jakiej konwencji, stylistyki, motywów się odnosi.
- Praca Moskwy: temat ciała starzejącego się, cierpiącego, schorowanego, poza modelami piękna obecnymi

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

w mediach i reklamach.

- Jak kształtowane jest ciało zagadkowej postaci w obrazie? Zwrócenie uwagi na ciało nieznośnie skrępowane dekoracyjnym strojem. Kontekst: rola ubrania i kostiumu w sztuce artystki.
- Inspiracje artystki i wyraźnie obecne w obrazie tropy: malarstwo ikonowe, portret trumienny, portret reprezentacyjny, rzemiosło artystyczne, relikwiarze.
- Kontekst: Frida Kahlo, „Strzaskana kolumna”, 1944 – sakralizacja cierpienia, świecka ikona. Porównanie pracy z obrazem Moskwy (zarówno obraz polskiej artystki, podobnie jak praca Kahlo, skupia w sobie wiele tradycji).
- Praca Ziółkowskiego: nawiązanie do stwierdzenia, że malowanie to dla niego „wentylowanie głowy”; mnogość inspiracji, które „mieszają się w jego głowie, jak w betoniarce”.
Namysł nad inspiracjami, zaczerpniętymi motywami i konwencjami.
- Zestawienie portretu Moskwy i „panoramy” Ziółkowskiego. Jak uzupełniają się bądź wykluczają obie wizje cielesności? (np. u Moskwy: ciało wykluczone, skrępowane; u Ziółkowskiego: ciało wyzwolone; ekstatyczność ciała wyzwolonego z gorsetu kultury).
- Przykładowe wnioski: skompilowanie relacji sacrum-profanum (brak ostrego podziału w definiowaniu podmiotu), ukazanie „pejzażu wewnętrznego”, który nie jest tylko metaforycznym spektrum uczuć i emocji, ale tym wszystkim, co mamy pod skórą, postrzeganie ciała poza prostymi kategoriami estetyki i „uniwersalnego piękna”, przełamywanie podziału piękne-brzydkie.
- Aleksandra Waliszewska, gwasze
- Wiersz „Menuet” Stanisława Grochowiaka: jaka wizja świata wyłania się z obu propozycji artystycznych?
- Estetyka baśni i ilustracji książek dla dzieci w połączeniu z mroczną makabreską.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

- Temat figuracji i abstrakcji.
  - Relacje człowieka z przedmiotem.
  - Alina Szapocznikow, „Filozof” i inne prace, np. odlewy poliestrowe czy „Nowotwory uosobione”.
Wizja ciała „Filozofa” zestawiona z „Myślicielem” Augusta Rodina. Zadanie: każdy z uczestników dostaje karteczkę z rokiem i wydarzeniem z życia artystki bądź z dziełem, datą powstania i krótkim jego opisem.
Wspólnie „składamy” biografię Szapocznikow, chronologicznie odczytując informacje z karteczek.
  - Degradacja ciała na rzecz rozumu – ten wątek rozwinąć w kontekście wiersza Zbigniewa Herberta „Pan Cogito a myśl czysta”.
  - Ewa Axelrad, „Warm Leatherette”
  - Seth Price, „Rozdarcia”
  - Podstawowe informacje o sztuce zawłaszczenia (appropriation art) i materiale znalezionym (found footage).
  - Piotr Janas . W nawiązaniu do poprzednich obrazów, jak materię malarską tutaj kształtuje artysta?
Np. u Moskwy „rzeźbienie” w farbie, Janas ceni gest artysty i cielesność kontaktu z płótnem, gest ekspresji.
  - Dodatkowe tematy pod dyskusję: przemoc w mediach, manipulacja obrazem, wrażliwość widza oraz refleksja nad tym, jak sposób ekspozycji zmienia nasz odbiór tych obrazów.
- EFEKT:** Zapoznanie się z najważniejszymi formalnymi aspektami analizy dzieła malarskiego. Ukazanie różnych reprezentacji ciała i cielesności zarówno na przykładach prac zebranych na wystawie, jak i wielu innych dzieł kultury. Odejdźcie od powszechnego kanonu piękna obecnego w mediach.
- WYKORZYSTANE METODY:** Interpretacja prac na wystawie i umiejętność dokonania szczegółowej analizy

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

formalnej, dyskusja na zadane tematy wymagająca sformułowania własnej opinii, a następnie przedstawienie i prezentacja swych wniosków. Omawianie prac znajdujących się na wystawie w kontekście innych dzieł kultury.

MATERIAŁY: kartki papieru, długopisy, lista z pytaniami pomocniczymi, karteczki z wydarzeniami z życia artystki

KONTAKT / STRONA WWW: www.artmuseum.pl/

Projekt realizowany w ramach programu Fundacji Orange.

MUZEUM
sztuki
nowoczesnej
w warszawie

Fundacja
Orange

Materiał dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska (licencja dostępna pod adresem: creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl)